

биянинътъ коларь ни вкара въ обора, ще върши съ насъ каквото поиска. Чулъ съмъ да разправятъ, че веднажъ единъ коларь, за да си отмъсти на единъ конь, изтъргналъ му езика. При насъ тука работата не е още тъй лоша, както разправятъ, напимѣръ, че било въ Италия или Испания. Тамъ хората били като бѣсни спрѣмо бѣднитѣ добичета.

Сивчо. Давно ги псета изѣдатъ!

Вранчо. Но да си дойдемъ на приказката. Сега у насъ тука е и лошо и не; но зимѣ, кога хване поледица, а пѣкъ господарьтъ не ни подкове, — тогава да видишъ!

Сивчо. И това, но най-лошото е пустото жулене отъ хомотя: пѣри, сѣкашъ!

Вранчо. Ахъ, братко, когато си помисля за нашия животъ и страдания, иде ми да кажа, че воловетъ живѣятъ по-добрѣ отъ насъ. А какво е единъ волъ въ сравнение съ единъ конь! Селенинътъ не е тъй жестокъ къмъ добитъка както гражданинътъ. Това го знаа отъ опитъ.

Сивчо. Това е така, но има още нѣщо. Волътъ, наистина, не може да бжде сравненъ съ коня, но той е, сѣкашъ, по-уменъ отъ насъ.

Вранчо. По-уменъ! Какъ тъй?

Сивчо. Ей тъй! Бий вола, колкото щешъ, когато не иска — не иска! Той си върви полекичка, а когато му скимне — спре. А пѣкъ ние, щомъ заплющи камшикътъ надъ насъ, започнемъ да се напъваме, започнемъ да пухтимъ и теглимъ, че кокалитъ ни пращатъ. Ние сме кротки и добродушни, ала мисля че би било добрѣ да имаме малко поне отъ вироглавството на вола.

Вранчо. Волътъ не е тъй чувствителенъ както сме ние, благороднитѣ животни.

Сивчо. Ахъ, кой би помислилъ, че на старини азъ ще водя такъвъ единъ животъ! Сѣ другояче ми бѣше, когато бѣхъ още пѣргавъ и силенъ. Пѣкъ бѣхъ и хубавецъ, смѣя да кажа, огоенъ и гладъкъ. На челото ми имаше една бѣла шарка, която блещѣше като звѣзда на небето. Азъ бѣхъ въ оборитѣ на единъ богатъ човѣкъ заедно съ единъ свой другарь. Сладъкъ овесъ зобѣхме цѣль день. А когато ни впрегнѣха — то бѣ радость! Какъ бѣхме укичени и какъ хвърчахме по гладкия пѣтъ, та коларьтъ трѣбваше често да подрѣзва юздитѣ. Ние прѣхтѣхме и цвилѣхме отъ драгостъ и буй-

ность. Най-много ми бѣше приятно, когато дѣщерята на господаря, една хубава, приятна и дружелюбна дѣвойка ме потупваше съ своитѣ меки ржчици по шията и ме хранѣше съ сладъкъ шекерецъ и бѣлъ хлѣбъ.

Вранчо. А твоятъ приятель — не?

Сивчо. Да, и него! Но мене особно ме обичаше. Приказваше съ мене и тъй мило ме гледаше.

Вранчо. Приказваше съ тебе?

Сивчо. Да! И ми даваше такива галени имена!

Вранчо. А камшика не опита ли нѣкой пѣтъ?

Сивчо. Камшика ли? Нашиятъ кочияшъ имаше, наистина, такова нѣщо въ ржцѣ, но то му бѣше само за украшение. И ако той понѣкога ни погадаличкаше съ тоя господарски камшикъ, ние изведнажъ подскоквахме и залетѣвахме като вихъръ. Това не ни причиняваше болка. Ала така бѣше докато бѣ живъ стариятъ господарь, но щомъ синъ му стана стопанинъ на имотитѣ, видѣхъ му се много старъ, та ме продаде на единъ конепродавецъ. Стариятъ господарь, който бѣ човѣкъ съ добро сърдце, не би го направилъ това. Отъ тогава вече азъ минавахъ отъ ржка на ржка и налетѣвахъ отъ лошо на по-лошо. Но тъй лошо, като тука, нийдѣ не бѣше. А ти, какво прѣтегли, приятелю мой?

Вранчо. Азъ, да ти кажа, много малко съмъ видѣлъ и прѣживѣлъ на тоя свѣтъ. Родихъ се на село и тамъ прѣживѣхъ най-честитѣ си години. Работа имаше доста, но и храната бѣше добра и обилна. Овесъ, наистина, нѣмаше толкова, ала сѣно имаше доволно и дѣтелина бѣше наспорилъ Господъ, колкото искашъ. Пролѣтъ возѣхме торъ на полето, послѣ орѣхме, равнѣхме ораньта съ влаката, прибирахме сѣното и житото въ кжщи, а прѣзъ зимата возѣхме дърва отъ гората. Слѣдъ туй ме зеха въ войската, но и тукъ ми бѣше добрѣ; всичко бѣше наредъ и отъ чистота всичко по насъ лѣщѣше. Най-послѣ, ето ме при тоя човѣкъ, който прѣкарва камъни и тухли. Отъ тая работа, навѣрно нѣма по-тежка за коньетѣ. Тука, сигурно, ще свърша днитѣ си. Ала стига приказвахме вече, другарю, азъ съмъ много уморенъ и тежка дрѣмка ме е налегнала.

Сивчо. И мене сжщо — лека нощъ!

Г. п.